

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 06/22
Luxemburgissa 18.1.2022

Tuomio asiassa C-261/20
Thelen Technopark Berlin

Vaikka unionin tuomioistuin on jo todennut, että Saksan säännöstö, jossa vahvistetaan arkkitehtien ja insinöörien palveluista perittävien palkkioiden vähimmäishinnat (HOAI), on palveludirektiivin vastainen, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu yksityisten välinen oikeusriita, ei ole pelkästään unionin oikeuden perusteella jätettävä soveltamatta kyseistä Saksan säännöstöä

Tällä ei kuitenkaan rajoiteta yhtäältä kyseisen tuomioistuimen mahdollisuutta jättää kansallisen oikeuden perusteella soveltamatta kyseistä säännöstöä tällaiseen oikeusriitaan ja toisaalta asianosaisen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, oikeutta vaatia korvausta Saksan valtiolta

Kiinteistöyhtiö Thelen ja MN, joka on insinööri, tekivät vuonna 2016 suunnittelupalveluista sopimuksen, jossa MN sitoutui tarjoamaan tiettyjä arkkitehti- ja insinööripalveluista maksettavista palkkioista 10.7.2013 annetussa asetuksessa (Verordnung über die Honorare für Architekten- und Ingenieurleistungen – Honorarordnung für Architekten und Ingenieure (HOAI)) tarkoitettuja palveluja 55 025 euron suuruista kiinteämääräistä palkkiota vastaan.

Vuoden kuluttua MN irtisanoi kyseisen sopimuksen ja laati loppulaskun suorittamistaan palveluista. MN nosti HOAI:n säännöksen,¹ jonka mukaan palveluntarjoajalla on oikeus siihen, että sen suorittamista palveluista maksetaan vähintään kansallisessa oikeudessa vahvistettua vähimmäishintaa vastaava palkkio, perusteella kanteen ja vaati jo suoritettua maksut huomioon ottaen maksua jäljellä olevasta määrästä, joka oli 102 934,59 euroa, eli suurempaa summaa, kuin mistä sopimuspuolet olivat sopineet.

Koska Thelen on hävinnyt asian osittain ensimmäisessä ja toisessa oikeusasteessa, se teki Revision-valituksen Bundesgerichtshofiin (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa), joka on nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. Tämä tuomioistuin muistuttaa ennakkoratkaisupyyntönsä yhteydessä, että unionin tuomioistuin on todennut,² että tämä HOAI:n säännös on ristiriidassa sen direktiivin 2006/123 säännöksen kanssa, jossa pääasiallisesti kielletään jäsenvaltioita pitämästä voimassa vaatimuksia, joilla palvelutoiminnan harjoittamisen edellytykseksi asetetaan se, että palveluntarjoaja noudattaa pakollisia vähimmäis- tai enimmäishintoja, jos nämä vaatimukset eivät ole syrjimättömyyden, välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden kumulatiivisten vaatimusten mukaisia.³ Kyseinen tuomioistuin päätti siten tiedustella unionin tuomioistuimelta, onko kansallisen tuomioistuimen, kun se arvioi sellaisen kanteen perusteltavuutta, jonka yksityinen on nostanut toista yksityistä vastaan, jätettävä

¹ Tämän asetuksen 7 §:ssä säädetään, että kyseisessä pykälässä säädetyssä taulukossa vahvistetut arkkitehtien ja insinöörien suunnittelu- ja valvontapalveluista perittävät vähimmäishinnat ovat, tiettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta, sitovia ja että arkkitehtien tai insinöörien kanssa tehty sopimus, jossa määrätään vähimmäishintoja alemmista palkkioista, on tehoton.

² Tuomio 4.7.2019, komissio v. Saksa, [C-377/17](#), ja määräys 6.2.2020, hepeg dresden, [C-137/18](#).

³ Kyse on palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY (EUVL 2006, L 376, s. 36; jäljempänä palveludirektiivi) 15 artiklan 1 kohdasta, 2 kohdan g alakohdasta ja 3 kohdasta. Tämän säännöksen nojalla jäsenvaltioiden on erityisesti tutkittava, sisältyykö niiden oikeusjärjestelmään vaatimuksia, joiden mukaan toiminnan harjoittamisen edellytyksenä on, että palveluntarjoaja noudattaa vähimmäis- tai enimmäishintoja, ja varmistettava, että nämä vaatimukset ovat syrjimättömyyden, välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden vaatimusten mukaisia.

soveltamatta kansallista säännöstä, johon kanne perustuu, kun kyseinen säännös on ristiriidassa direktiivin, tässä asiassa palveludirektiivin kanssa. Mainittu tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, ettei HOAI:n palveludirektiivin mukainen tulkinta ole mahdollinen nyt käsiteltävässä asiassa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Suuressa jaostossa asian käsitellyt unionin tuomioistuin toteaa tuomiossaan, että **kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu oikeusriita, jossa vastakkain on ainoastaan yksityisiä, ei ole pelkästään unionin oikeuden perusteella jätettävä soveltamatta kansallista säännöstä, jossa vahvistetaan palveludirektiivin 15 artiklan 1 kohdan, 2 kohdan g alakohdan ja 3 kohdan vastaisesti arkkitehtien ja insinöörien palveluista perittävien palkkioiden vähimmäishinnat ja jonka mukaan kyseisestä säännöstä poikkeavat sopimukset ovat tehottomia.**

Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate tosin velvoittaa kaikki jäsenvaltioiden elimet huolehtimaan Euroopan unionin eri oikeussääntöjen täyden vaikutuksen toteutumisesta. Lisäksi tämä periaate edellyttää, että jos kansallista säännöstä ei voida tulkita unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti, kansallisella tuomioistuimella, jonka tehtävänä on toimivaltansa puitteissa soveltaa unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, on velvollisuus varmistaa kyseisten säännösten ja määräysten täysi vaikutus ja jättää tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kaikki unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat, myös myöhemmin annetut kansallisen lainsäädännön säännökset ilman, että sen olisi pyydettävä tai odotettava, että tällainen säännös ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jollakin muulla perustuslain mukaisella keinolla.

Kansallisen tuomioistuimen ei ole kuitenkaan pelkästään unionin oikeuden perusteella jätettävä soveltamatta kansallisen oikeutensa säännöstä, joka on ristiriidassa unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen kanssa, jos viimeksi mainitulla säännöksellä tai määräyksellä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta. Tämä ei kuitenkaan rajoita kyseisellä tuomioistuimella ja kaikilla toimivaltaisilla kansallisilla hallintoviranomaisilla olevaa mahdollisuutta jättää kansallisen oikeuden perusteella soveltamatta kansallista säännöstä, joka on ristiriidassa sellaisen unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen kanssa, jolla ei ole välitöntä oikeusvaikutusta.

Tässä asiassa unionin tuomioistuin muistutti, että sen oman oikeuskäytännön mukaan palveludirektiivin 15 artiklan 1 kohdalla voi olla välitön oikeusvaikutus, koska kyseinen säännös on riittävän täsmällinen, selkeä ja ehdoton. Nyt käsiteltävässä asiassa tähän säännökseen on kuitenkin kyseisen säännöksen vastaisen kansallisen säännösten soveltamatta jättämiseksi vedottu sellaisenaan yksityisten välisessä oikeusriidassa. Konkreettisesti on niin, että jos palveludirektiivin 15 artiklan 1 kohtaa sovellettaisiin pääasiassa, MN menettäisi oikeutensa vaatia kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä vähimmäishintaa vastaavaa palkkiota. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sulkee pois sen, että kyseisellä säännöksellä voitaisiin katsoa olevan tällainen vaikutus tällaisessa yksityisten välisessä oikeusriidassa.

Unionin tuomioistuin lisää, että SEUT 260 artiklan 1 kohdan mukaan on niin, että jos unionin tuomioistuin toteaa jäsenvaltion jättäneen noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, kyseisen jäsenvaltion on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet, ja toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet unionin oikeuden täyden vaikutuksen toteutumisen helpottamiseksi ja jätettävä tarvittaessa soveltamatta unionin oikeuden vastaista kansallista säännöstä. **Tällaisten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisten toteavien tuomioiden tarkoituksena on ennen kaikkea määrittää jäsenvaltioiden velvollisuudet, jos ne jättävät noudattamatta velvoitteitaan, eikä luoda oikeuksia yksityisille. Kansallisten tuomioistuinten tai viranomaisten ei siten ole pelkästään tällaisten tuomioiden perusteella jätettävä soveltamatta yksityisten välisessä oikeusriidassa kansallista säännöstä, joka on ristiriidassa direktiivin säännöksen kanssa.**

Sen sijaan tarvittaessa asianosainen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, voi vedota unionin

tuomioistuimen oikeuskäytäntöön saadakseensa korvausta tästä ristiriidasta aiheutuneesta vahingosta. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistuttava siitä, että yksityisille unionin oikeuden noudattamatta jättämisestä aiheutuva vahinko korvataan.

Unionin tuomioistuin korostaa tässä yhteydessä, että koska se on jo todennut, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen säännöstö ei ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa ja että sen voimassa pitäminen merkitsee näin ollen sitä, ettei Saksan liittotasavalta ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan, tämän unionin oikeuden rikkomisen on katsottava olevan selvästi ilmeinen sen unionin oikeuden rikkomiseen perustuvan jäsenvaltion sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymistä koskevassa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 296 4106